

Tėvynė

N.Y. PUBLIC LIBRARY
DIV. 3
GRAND CENTRAL STA.
P.O. BOX 2231
NEW YORK, NY 10017

KP EXCH

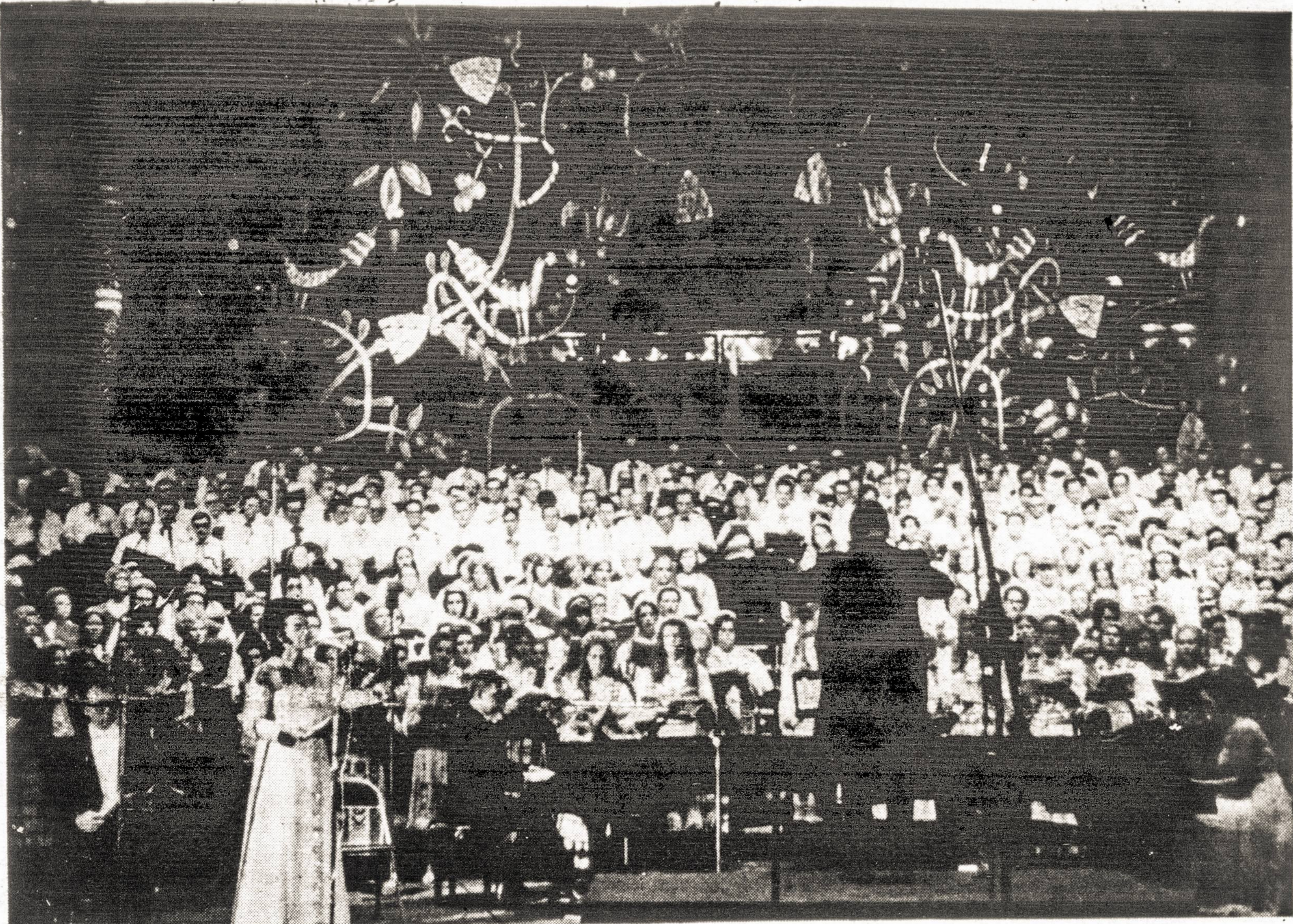

SUSIJUSIŲ LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

Nr. 27

New York, N.Y. -10001- 1971 m. July-Liepos 16 d.

64 metai

Lietuvių Dainų Šventėje Chicagoje liepos 4 d. rinktinis choras su solistais atlieka Broniaus Budriūno kantatą. Diriguoja pats kompozitorius.

Ketvirtoji Lietuvių Dainų Šventė

Šventė įvyko liepos 4 d. ir tos pat dienos vakare jos ištraukos buvo parodytos per TV.

Didelį ir sunkų darbą atliko dr. K.G.Balukas ir kiti šios šventės komiteto nariai. Šventę pasveikino JAV viceprezidentas, Illinois gubernatorius, Lietuvos atstovas Kajeckas, Lietuvos gen. konsulas Kanadai Jonas Žmuidzinas, Lietuvos gen. konsulas Chicagoje dr. P.Daužvardis, VLIKo pirm. dr. J.K.Valiūnas, PLB pirm. Stasys Barzdukas, Kanados LB pirm. dr. S.Čepas, JAV LB pirm. Vytautas Volertas, ALT pirm. dr. Kazys Bobelis ir kt. Žodžiu ir gražia trumpa kalba sveikino Cook county (į kurią įeina Chicago) prezidentas George W.Dunne.

Šventėje dalyvavo apie 1500 choristų, maždaug per pusę - suaugusių ir jaunimo.

LIETUVIŲ KALBA UNIVERSITETE

Viktorijos Universitetų ir Mokyklų Egzaminų Taryba pripažino lietuvių kalbą universitete ir jau nuo 1971 metų bus galima lietuvių kalbos kursą laikyti baigiamųjų gimnazijos egzaminų pagrindinių dalykų tarpe. Šiuo metu jau yra užsiregistravę apie 40 jaunuolių. Jų tarpe ir keli svetimtaučiai.

Publikos atsilankė apie 10.000. Šventės išvakarėse, prie Jaunimo Centro buvo uždegtas aukuras, padėtas prie paminklo vainikas ir pagerbti žuvę už Lietuvos laisvę.

Šventės programai labai gerai vadovavo Bernardas Prapuolenis, Karilė Baltrušaitytė-Valaitienė ir Lina Virbickaitė. Jungtinis choras, diriguojamas Vinco Mamaičio, padainavo JAV ir Lietuvos himnus ir Maldą už Tėvynę. Algirdui Kačanauskui diriguojant - Mano daina, Merguzėlė, lelijėlė ir Oi, kad išauštų, Broniui Jonušiui diriguojant - Einu per kiemelį ir Pirmyn į kovą, Vaclovuo Verikaičiui diriguojant - Oi lekia, lekia ir Atsi-sveikinimas su giria. Petriui Armonui diriguojant - Ūi toli, toli, Nei vėjas pučia ir Jaunystės maršą. Lituanistinių mokyklų jungtinis choras Stasiui Sližiui diriguojant padainavo - Mūsų žemė Lietuva, Ant ežerėlio rymojau, Tėvėlių kraštas ir Tėvynė šaukia. Faustui Stroliai diriguojant - Šėrėm žirgus Gardine, Į mokyklėlę, Partizano mirtis ir Su mokslu į rytojų. Pabaigai jungtinis choras su solistais Prudencija Bičkienė ir Jonu Vazneliu, autoriui diriguojant, išpildė Broniaus Budriūno kantatą Lietuvos šviesos keliu. Publikai

nenustojant ploti, dalis kantatos buvo pakartota. Jaunimo chorams akomponavo Fausto Strolios paruoštas akordeonų orkestras, o suaugusių chorui, su malonia šypsena ir grakščiais judėjimais - mūsų jaunieji talentai: Raimonda Apeikytė ir Mangirdas Motekaitis.

S.P.

* LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖJE Chicagoje liepos 4 d. atsilankė Lietuvos atstovas Washingtone J.Kajeckas, gen. konsulas Chicagoje dr. P.Daužvardis, o taip pat ir keletas Chicagoje reziduojančių užsienio valstybių konsulų, kaip pav. D.Britanijos, Costa Ricos, Izraelio, Guatemalos, Urugvajaus, Panamos, Libano ir kt.

* LIETUVOS PREZIDENTŲ garbei pasodintų eglučių iškilmėse National Friendship Parke, Michigan City, Ind. buvo 12 kalbėtojų. Kalbėjo organizacijų, kaunimo draugijų atstovai. Iškilmėse taip pat dalyvavo Lietuvos gen. konsulas dr. P.Daužvardis.

* PAVERGTŲ TAUTŲ savaitės Chicagoje didžiosios iškilmės turi įvykti liepos 17 d. Šioms iškilmėms vadovauja A.Stašys, P. Pakalkienė, P.Žumbakis ir Šadauskas.

Lithuanian Weekly

Published Every Friday
by the Lithuanian Alliance of America

JUOZAS PETRĖNAS
EDITOR

ALGIRDAS BUDRECKIS
MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries \$5.00

307 WEST 30th STREET
NEW YORK, N. Y. 10001
Telephone LACKAWANNA 4-5529

Entered as Second Class Matter November 28, 1910,
at the Post Office at New York, N. Y., under the Act
of March 8, 1878.

SLA kuopų pranešimai ir skubus raštai redakcijai
reikia siųsti ne vėliau, kaip prieš savaitę, laikraščio
numerui išeinant.

Keičiant adresą būtina pranešti senąsias adresas ir
nurodyti naujo adreso pašto zonos numerį.

Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Mūsų didvyriai -

Darius ir Girėnas

Štai jau praėjo daug dešimtmečių ir mūsų visų reiškiama pagarba Dariui ir Girėnui, žuvusiems 1933. liepos 17 d. Soldino miške, Rytprūsijoje, tebėra tokia pat nuoširdi ir pastovi.

Atsimindami Darių ir Girėną pabrėžiame, jog jie sujungė visus lietuvius, neatsižvelgiant į politines ir kitokias gyvenimo eigoje susidariusias pažiūras. Tik labai gaila, kad šie kilnūs jausmai buvo sužadinti anuo neužmirštamai skaudžiu, tragišku įvykiu. Deja, iš savo ir bendros patirties patiriame, kad panašiai visada atsitinka ir žmonės ima vertinti savo didvyrius po jų tragiško galo.

* * * * *

Šiandieną matome lietuvius pasisklaidžiusius visame plačiame pasaulyje. Iš to vieno gaivalingo lizdo istorinių bangų išblaškyti lietuviai jau gyvena rytuose ir vakaruose, jie gyvena ir vienoje ir kitoje ekvatoriaus - žemės pusiausios pusėje. Vieniems dabar vasara, kitiems žiema, bet visi vienodu užsidegimu šiam laikui atėjus vienokiu ar kitokiu būdu mini Darių ir Girėną.

Ypatingai kviestinas jaunimas į šias švelnias iškilmes. Kiekvienas jaunuolis, kuris išgirs tam momentui pritaikytus poezijos posmus ar jautriai širdyje atsiliepiančias dainas, susijungs su ta garbinga praeitimi ir sustiprins savo tautinę savigarbą, kuri taip reikalinga sunkioje mūsų diasparas būklėje. Juk patys Atlanto nugalėtojai Darius ir Girėnas savo testamente pasakė, jog "savo žygį skiriamė Tau, Jaunoji Lietuva"... Tos dienos skirtos Dariaus-Girėno vardui tegul bus mūsų jaunuolių susikaupimo valandomis.

* * * * *

Kuo brangūs Darius ir Girėnas? Jie todėl šiais laikais mums ypatingai artimi, kad jie sugebėjo aukotis Lietuvos garbei. O tokių skaudžių aukų ir šiandien iš mūsų reikalauja

JAV IR PASAULIO LIETUVIAI

* PENSININKAMS pietus jau dešimtą kartą surengė Argentinos draugija "Nemunas" Berriše. Dalyvavo apie 100 asmenų. Pietų metu patarnavo vietiniai lietuviai studentai. Susirinkusius sveikino Argentinos visuomenės žymūs veikėjai.

* SIDNEJUJE, Australijoje, moterų socialės globos draugija jau pradėjo statybą senelių prieglaudai. Vietos valdžia davė nemokamai šiemis namams tinkamą sklypą.

* E.LIUBINAS renka medžiagą albumui, kuris pavaizduos pernai įvykusių Lietuvių Dienų iškilnių eigą. Taip pat išleista ilgo grojimo plokštelė, kurioje įrašytas visas rinktinio choro koncertas.

* LITUANISTINIŲ STUDIJŲ savaitė Vak. Vokietijoje šiemet įvyksta liepos 18-25 dienomis Rottenburgo katalikų Akademijos namuose.

* LIETVIŲ JAUNUOLIŲ ekskursija, kuri keliauja per Ameriką, lankėsi Hamiltone, Kanadoje ir ten išbuvo porą dienų. Keliautojai buvo labai nuoširdžiai priimti ir stebėjo jiems skirtą meninę programą.

* SLA 72. KUOPA, norėdama pagerbti Simą Kudirką, įnešė į Kanados lietuvių fondą \$100.00.

* MARIJA BARAS, jauna dailininkė, Londone Lietuvių Namuose surengė įspūdingą savo darbų parodą. Lankytojai ypatingą dėmesį atkreipė į jos portretus - Vienuolio - Veronika, Krėvės - Kunigaikštis Šarūnas, Lietuviškos ramunės. Anglų dailininkų parodoje Marija Baras gavo pirmą premiją už "Portreto škičą".

VILNIUJE trečią kartą su grafikos darbų paroda viešėjo, iš Varšuvos atvykęs, Kazimiera Švainauskas. Jis pateikė 30 lakštų "Varšuva - Vilnius" tema. (E.)

LEIDYKLA "Sovietskij Pisatel" Maskvoje išleido rusų kalba V.Petkevičiaus romaną "Apie duoną, meilę ir šautuvą", 30.000 egz. tiražu. (E.)

.....
Lietuva. Tik įsidėmėkit, kad apie skaudų Lietuvą ištikusį likimą abejingas pasaulis jau norėjo pamiršti ir negirdėjo mūsų beviltiškų šauksmų. Mūsų politinį darbą - Lietuvai laisvinti skirtą, supo niūri tylos siena. Mums sunku buvo priminti tolimiesiems apie savo troškimus, kadangi tie tolimieji norėjo ramybės, neva turėjo savų pakankamai dažnų rūpesčių, jie labai nenoriai klausėsi mūsų kalbų.

Bet pakako vieno, kito ir trečio pasiaukojančio lietuvių žygio ir vienu metu buvo atlikta šimteriopai daugiau, negu galėjo padaryti gudrūs memorandumai ir įtikinančios kalbos. Pasiaukodami lietuviai, privertė iš naujo visą pasaulį atsiminti, kokio skaudaus likimo sulaukė Lietuva.

A.MIKŠYTĖ, Kauno muzikinio teatro solistė ir dar keli menininkai, š.m. gegužės mėn. koncertavo Lenkijoje - Varšuvoje, Vroclave (buv. Breslau), Poznanėje ir kituose miestuose. (E.)

GIEDRĖ LUKŠAITĖ, pasižymėjusi vargonininkė, pakviesta vargonų koncertams į Prancūziją ir R.Vokietiją. Anksčiau ji jau yra koncertavusi Lenkijoje ir Čekoslovakijoje. (E.)

SAO PAULO, Brazilijoje įvykusiame pasaulio moterų krepšinio čempionate sovietų komanda iškovojo pirmą vietą. Aukso medalius laimėjo vilnietės Larisa Vinčaitė ir A.Jankūnaitė. (E.)

M.K.ČIURLIONIO dailės muziejuje Kaune gegužės mėn. pabaigoje atidaryta nuolatinė dailininko skulptoriaus Petro Rimšos, mirusio 1961 metais, kūrybos ekspozicija. Išstatyta daugiau kaip 70 darbų. (E.)

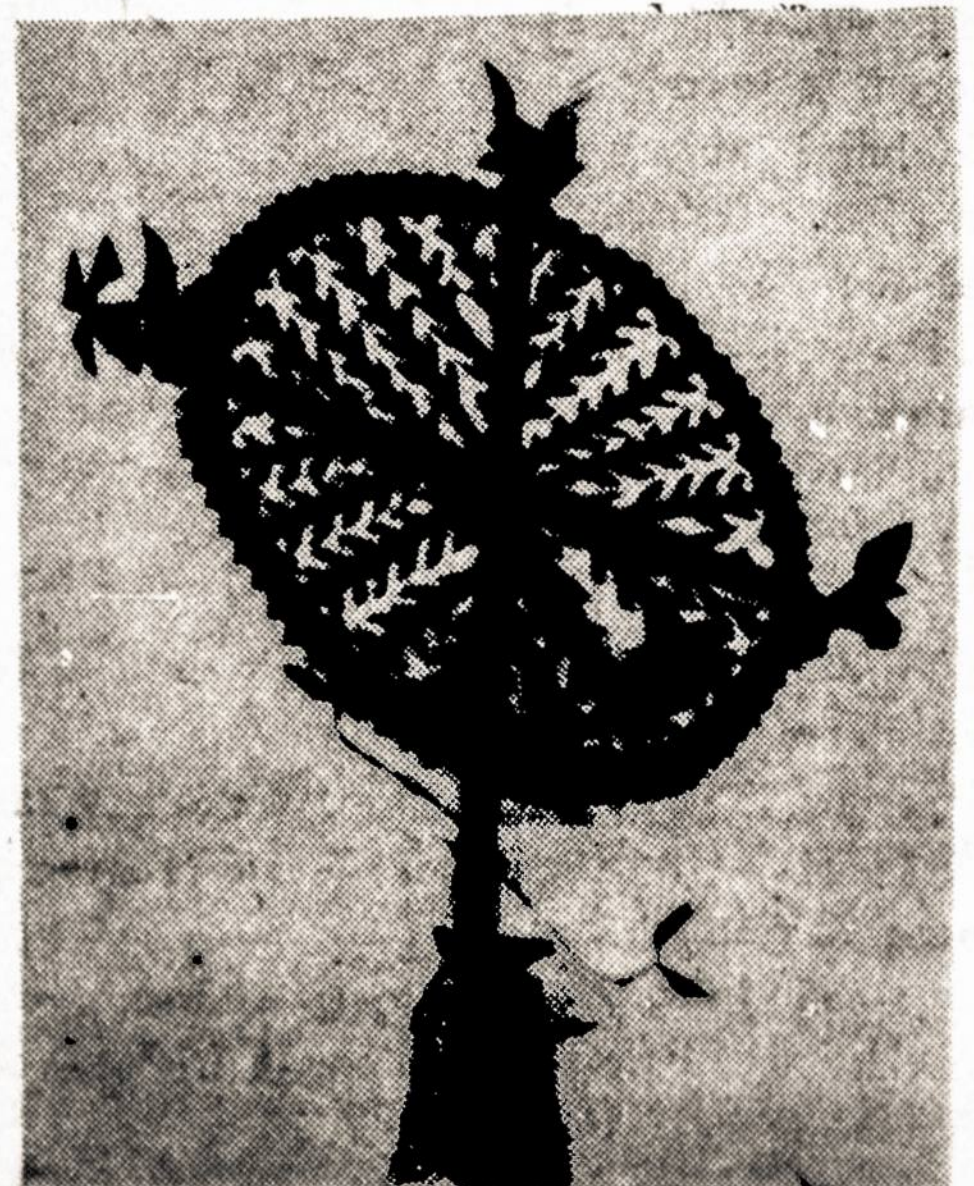
BULGARIJOJE, Rusės mieste, operos teatre iš Vilniaus atvykęs R.Geniušas dirigavo tris operas: "Rigoletto", "Don Carlos" ir "Traviatą". Dalyvavo vilniečiai solistai: N.Ambrazaitytė, E.Čiudakova, V.Daunoras, V.Noreika ir K.Šilgalis. (E.)

* DAILININKĖ Aleksandra Vitkauskaitė-Merker, kuri gyvena Teaneck, N.Y. ir mokytojauja vietinėje aukštesnėje mokykloje, šiemet dalyvavo net penkiose amerikiečių surengtose parodose.

* KAUNO tautinių šokių grupė "Suktinis" buvo išvykusi į Jugoslaviją ir sėkmingai atliko savo programą Belgrade, Zagrebe, Liubianoje ir keliuose Adrijos pajūrio kurortuose.

* KLAIPĖDOS kultūros rūmuose įvyko mokslinė konferencija. Jos tema: "Baltijos jūra ir jos tvrimai".

GOETTINGENE, Vak. Vokietijoje įvyko istorikų kongresas. Dalyvavo vokiečiai istorikai, kurie domisi Baltijos kraštais, ir estų, latvių bei lietuvių istorikai. (E.)

Saulės motyvai, kurie dažnai pasitaiko senoviniuose kryžiuose.

Vasarą daug progų organizatoriams naujų narių surasti

Greitai atsiliepkite į SLA Vajaus Komisijos kvietimą. Naujų narių įrašymo paskelbtos taisyklės veikia tos pačios ir organizatoriai gali naujus narius įrašyti. O jų įrašytieji nauji nariai bus įskaityti į SLA Vajų, kuri dabar paskelbė SLA Vajaus Komisija. — Gerbiamieji SLA Veikėjai, laukiame Jūsų palankumo. Siųskite naujų narių aplikacijas tokia pat tvarka, kaip buvo iki šio laiko!

J. Kajeckas

LIETUVOS ATSTOVAS WASHINGTON, Dainų Šventės bankete, tarp kitko pasakė:

Šis šaunus lietuvių pasirodymas - sutampa ir su JAV Nepriklausomybės Šventės Diena. Šioji lietuvių manifestacija yra gražus įnašas į JAV kultūrinį gyvenimą.

Lietuva - dainų šalis. Jos dainose atsispindi mūsų tautos genijus. Anglų rašytojas Charles Lamb yra pasakęs, kad daina yra tautos sielos paveikslas. Dainų turinyje bei melodijose galima pažinti ir išgyventi tautos praeitį, jos kovas, herojiškumą, liūdesį, laisvės ryžtą, laimėjimus ir džiaugsmą. Daina, anot H.W.Longfellow, yra dangiškoji melodija. Šiandieną klausydami dainų - mes žavėjomės tomis dangaus melodijomis. Jos teikė mums džiaugsmo ir pasididžiavimo, kad JAV ir Kanados lietuviai taip puikiai sugeba dirbti ir pasireikšti. Tai sustiprina mūsų tautinius jausmus ir kelia mūsų tautinę savigarbą.

Daina - vienas mūsų kultūrinio lobyno elementų. Dainų šventės sudaro tautinę tradiciją, jos yra geriausias laidas išlaikyti ištikimybę savo tautai.

Lietuvos Diplomatinės ir Konsularinės Tarnybos vardu giliai nuoširdžiai dėkoju visiems už didingą žygį Lietuvos garbei.

FELIKSO VAIČIULIO ĮPĖDINIAMS

Prieš dvejus metus Pennsylvania valstijoje mirė Feliksas Vaičiulis, Amerikoje žinomas dar kaip Felix Wajculos, palikdamas stamboką turta. Yra žinoma, kad jis turėjo brolių Antaną Vaičiulį, kuris buvo žinomas kaip Anthony Vichteles, gyveno ir mirė Philadelphiaje, palikdamas žmoną ir kelis vaikus, kurie turi teisę į dalį palikimo, jei tik būtų žinomi jų adresai. Dar buvęs brolis Jurgis Vaičiulis, žinomas kaip George Vaichulas, jis gyveno Baltimorėje ir ten mirė. Gali būti, kad ten liko jo vaikų.

Patys įpėdiniai arba apie juos žinantieji malonėkite rašyti: Consulate General of Lithuania, 41 West 82nd Street, New York, N.Y. 19924.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ NEW YORKE bus liepos 18-24 d.

Liepos 15 d. 2 val. p.p. New Yorko mayoras J.V.Lindsay paskelbs New Yorkui Pavergtų Tautų Savaitę.

Liepos 18 d. (sekmadienį) 10 val. ryto, pamaldos Šv. Patriko katedroje (Fifth Avenue ir 50th Street Manhattane).

Liepos 18 d. 11 val. ryte pamaldos protestantų Šv. Jono katedroje (Amsterdam Ave. ir 112 Street Manhattane).

Boston, Mass.

NE VISIEM VIENODAI LIGONINĖJE

Nuolat girdim žinias apie sergančius ir mirusius. Bet štai teko ir man į ligoninę važiuoti. Ir ką darysi, jeigu reikia, tai reikia, neatsisakysi. Žinoma į ligoninę, tai ne į veseliją važiuoji - visoki tyrimai arba "testai". Jie nepaiso, įduria su adata ir ištraukia kokią puskvortę kraujo ir... nieko nemoka. O juk sako - kraujas brangus... Bet kas ten paiso. Betgi apsipratau. Gavau labai daug užuojautos laišku kartu su linkėjimais pasveikti, daugiau nei 100! Labai buvau patenkinta, kad aš turėjau kunigo M.Valadkos parašytą knygą "Už laisvą lietuvių".

Ši knyga be galo teisingai parašyta ir be galo patraukli skaityti. Ko toliau, vis daugiau norisi skaityti. Labai teisingai parašyta - kaip mes, senieji labai daug išmetėm sunkiai mūsų uždirbtų centų be jokios naudos. Ypačingai turėtų paskaityti tą knygą visi naujakuriai, tai jie pamatytų kaip senatvėje, sunkiai uždirbtais centais netenka pasidžiaugti ir jie sutirpsta, kaip pavasari sniegas.

Mieli Broliai ir Sesės, nepatingėkit, paskaitykit, o pamatysit tikrą tiesą. Be galo vertinga knyga ir su tikru malonumu skaičiau 409 puslapius, tad greitai tos savaitės prabėgo. Skaičiau nuo A iki Z. Reiškiau didelę padėką kunigui M.Valadkai. Taip teisingai gražiai parašyta!

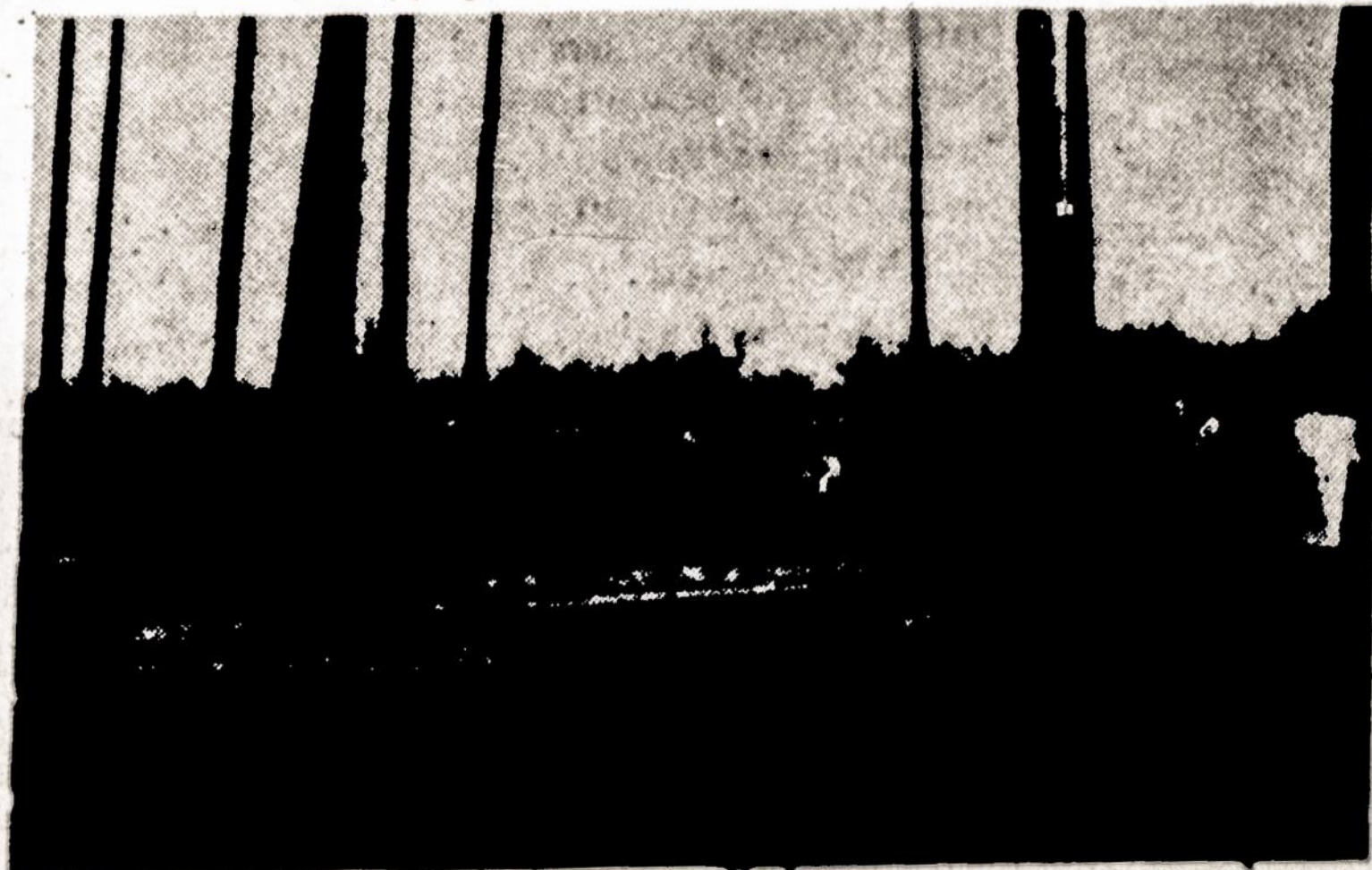
J.M.Tumavičienė

Detroit, Mich.

Detroito vidurmiestyje Pavergtų Tautų festivalio atidarymas liepos 16 d. 6 val. Public Library. Knygyne bus išdėstyta visų pavergtų tautų po 25 knygas, tame tarpe ir lietuvių.

Festivalį atidarys ir pritaikintą kalbą pasakys miesto mayoras Roman Gibbs.

Pavergtų Tautų Komitetas festivalio proga išleido pagelbinį pašto ženklelį Captive Nations. Ženklelyje įrašyta 21 pavergta tauta,

Vietoje - Soldino miškelyje, kur nukrito Dariaus ir Girėno lėktuvas "Lituanica" augo žemos pušaitės ir buvo pelkynas. Dabar ši vieta pasidarė garsi ir daugelio turistų lankoma. Šios vietos išpuošimu pasirūpino Lietuvos valdžia. Ten stovi paminklas su atitinkamais užrašais.

TEVYNĖ 3

jų tarpe ir Lietuva.

Lietuviai festivalyje turės du namukus. Viename bus išdėstyti bei iškabinti lietuviškų ornamentų suvenyrai, antrame bus pardavinėjamas lietuviško skonio maistas. Festivalis užtruks tris dienas - liepos 16 - 17 ir 18 dienomis.

Motorkada įvyks liepos 17 d. 4:30 val. Prasidės nuo Public Library, Woodward Ave. Automobilistai plakatus prisitvirtinti renkasi Šv. Antano parapijos kieme 2:30 val.

Organizacijų Centro Valdyba primena, kad kiekvieno lietuvių šventa pareiga yra dalyvauti motorkadoje ir festivalyje, mes tuo išreikšime ištikimybę savo pavergtai tautai.

x x x x x

SLA Detroito 200 kuopa ruošiasi dideliai jubiliejinei šventei - 50 meyt sukaktuvėms. Bus banketas ir meninė programa. Į minėjimą yra pakviestas SLA prezidentas P.P.Dargis. Tikimės, kad miela, senai turėta svečių turėsime detroitiečių tarpe.

A.Sukauskas

Cleveland, Ohio

Šeštadienį, liepos 31 d. 3 val. popiet, įvyks 14 kuopos susirinkimas ir šios vasaros piknikas, kuopos sekretoriaus P.Sukio kieme, 1669 Crest Rd., Cleveland, Hts. Visus kuopos narius ir bičiulius kviečiame dalyvauti. Vietos visiems pilnai užteks. Iki pasimatymo!

14 Kuopos Valdyba

Cicero, Ill.

SLA 301 kuopos pamatai - ilgamečiai valdybos nariai, Kazys P.Deveikis ir Charles Genis buvo atsigulę ligoninėn, bet geri daktarai juos greitai sutvarkė ir dabar savų žmonių globoje abu baigia sveikti namuose.

S.P.

Rietavas - Žemaičių kultūros židinys

Pirmą kartą Rietavo vardas rašytiniuose šaltiniuose yra paminėtas 1253 m., viename Kuršo vyskupo ir Livonijos ordino magistro dokumente. XIV-XV a. ši gyvenvietė kaip administracinis centras jau lygiavosi su tuomet gerai žinomais Medininkais (Varniais), Kražiais, Kaltinėnais. 1527 m., kaip teigia Žygimanto Senojo raštai Žemaičių valdininkams, Rietavas buvęs valsčiaus centras ir priklausęs Lietuvos didžiajam kunigaikščiui. Vėlesniuose dokumentuose jis minimas kaip pavieto centras. Tuo metu miestelyje gyveno apie 3000 gyventojų. 1570 m. ant aukštumėlės šalia senos gyvenvietės buvo suprojektuota stačiakampė aikštė, kelios gatvės ir sklypai namų statybai. 1589 m. aikštėje buvo pastatyta pirmoji bažnyčia. XVI a. pabaigoje Rietavas kartu su apylinkėmis buvo perduotas valdyti Sapiegoms. 1590 m. Zigmantas Vaza davę teisę rengti miestelyje trečiadieniais ir penktadieniais turgus, o Mykolo dieną - prekybos-jomarką. 1792 m. Stanislovas Augustas Rietavui suteikė Magdeburgo teises ir leido turėti herbą (bėgantis liūtas su kalaviju dantyse) su įrašu: "Už taiką, karalių ir garbę". XVII a. trečiame ketvirtyje Valstybės seimas Rietavą atidavė Ksaverui Oginskiui. Po trečiojo Lietuvos ir Lenkijos padalijimo Rietavas trumpam laikui buvo atitekęs grafui Zubovui, tačiau už nedidelę sumą jį vėl atpirko Mykolas Oginskis.

Nuo to laiko iki XX a. pradžios Rietavas priklausė Oginskių giminei.

Rietavas labai pakito XIX a. antrojoje pusėje. Buvo nugriauti maži nameliai ir pastatytas naujas miestas. Naujojo Rietavo centre buvo ryškūs trys pagrindiniai objektai: dvaro rūmai su parku, turgaus aikštė ir bažnyčia.

Parke išaugo rūmai su puošniomis salėmis, apstatytomis brangiais baldais, išdabintomis dramblio kaulo dirbiniais, briedžių ragais ir vertingais paveikslais bei portretais. Prie rūmų buvo įrengti fontanai, gėlynai, pastatytos septynios meniškios statulos.

1853-1874 metais prie turgaus aikštės buvo pastatyta jau trečioji iš eilės pseudo-

romaniško stiliaus mūro bažnyčia. Jos projektą sukūrė žinomas architektas Gonsovskis, o statybai vadovavo garsus specialistas Štuleris, pakviestas iš Berlyno.

Tuo metu Rietave klestėjo menas, muzika, švietimas, kultūra. Čia buvo didelė biblioteka, kaupusi daug retų ir vertingų knygų. 1835 m. Rietave veikė vaistinė, ligoninė, našlaičių prieglauda ir dviklasė mokykla, kurioje mokėsi keturiasdešimt vaikų.

1859 m. buvo įsteigta žemės ūkio mokykla. Joje buvo mokoma sodininkystės, daržininkystės, žuvininkystės dalykų, o mokomajame ūkyje buvo bandoma išauginti geresnius linų ir apynių derlius. Šiai mokyklai vadovavo garsus XIX a. antrosios pusės pedagogas - liaudies švietėjas L.Ivinskis, dėstęs lietuviškai - žemaičių tarme. Čia jis paruošė pirmąjį lietuvių kalba kalendorių.

Didelės kultūrinės reikšmės turėjo 1874 m. Rietave įsteigta šešiametė muzikos mokykla, veikusi iki 1903 m. 1883 m. prie mokyklos buvo suorganizuotas šešiasdešimties žmonių simfoninis orkestras. Mokyklai vadovavo ir orkestrui dirigavo Varšuvos muzikos instituto vargonų klasės auklėtinis, vėliau T.Brazio, Č.Sasnausko ir kai kurių kitų Lietuvos muzikų mokytojas J.Kalvaitis. Vėliau orkestrui vadovauti buvo pakviestas čekas J.Mašėkas. Nuo to laiko Rietavo rūmuose skambėdavo buvusio dvaro savininko Mykolo Kleopo Oginskio polonezai, Haydno, Mozarto, Čaikovskio ir kitų pasaulinio masto kompozitorių kūriniai. Muzikos istorikai sako, kad Lietuvoje pirmą kartą Čaikovskio uvertiūrą "1812 metai" atliko Rietavo simfoninis orkestras su pučiamaisiais instrumentais ir varpais. Čia veikė baleto ir dramos trupės.

XIX a. Rietave veikė paštas, valstiečių taupomoji kasa, geležies liejykla, muilo ir parako fabrikai, malūnas, kalkių degykla, baldų fabrikas ir lentpiūvė. Rietavas buvo pirmoji gyvenvietė Lietuvoje, įsivedusi elektrą ir telefoną.

Mirus B.Oginskiui ir ypač pirmojo pasaulinio karo metais Rietavas visiškai sunyko. Nukentėjo jis ir antrojo pasaulinio karo metu.

ŽEMAITIJOS TYLŪS LAUKAI

Liudvikas Simutis

RUSŲ PERSEKIOJAMAS

Rusijoje eina slaptas laikraštis "Naujųjų įvykių kronika". Ten suteikiamos žinios daugiausia apie policijos persekiojamus asmenis, apie kalėjimus ir beprotnamius, kuriuose tie kaliniai laikomi. Viename neseniai pasirodžiusių šios "Kronikos" numerių aprašomas lietuvių Liudviko Simučio tragiškas likimas. Pasirodo, jis sėdi Mordovijos koncentracijos stovykloje. Slaptoji policija jį kaltina, kad dar būdamas 20 metų jis dalyvavo "Sąjungoje Lietuvai išlaisvinti". Už tai jis buvo pasmerktas sušaudyti. Vėliau šį bausmė buvo pakeista 25 metais katorgos kalėjimu. Penkiolika metų išbuvęs kalėjime Simutis kreipėsi į Sovietų Rusijos Vyriausią Prezidiumą, prašydamas jį paleisti iš kalėjimo. Savo rašte, sakoma, jis nereiškęs palankumo sovietinei santvarkai (todėl, kad 1941 metais buvo nužudytas jo tėvas), jis nurodęs, kad neužmiršo teroro, kurį turėjo pakelti lietuviai, o taip pat prisimena masinius lietuviškų šeimų trėmimus į Sibirą. Bet dabar, dėl pablogėjusios sveikatos, Simutis nusprendęs liautis veikti prieš rusų okupacinę valdžią. Bet minėtas šaltinis praneša, kad Simučiu būvęs duotas neigiamas atsakymas, jį paleisti iš kalėjimo, esą, nėra pagrindo. Pirmu žvilgsniu informacija keistoka, nes vargu bau kam atsiras drąsos iš kalėjimo rašyti, jog sovietų režimu kalinys nėra patenkintas, o greta to, prašo jį paleisti į laisvę...

MIRĖ ANTANAS VENCLOVA

Mirė rašytojas Antanas Venclova. Mirė birželio 28 d. Vilniuje, eidamas 66-čius metus. Jis gimė 1906 metais sausio 7 d. Trempinių kaime, Liubavo valsčiuje, Marijampolės apskr.

Nepriklausomoje Lietuvoje baigė Vytauto Didžiojo Universiteto humanitarinių mokslų fakultetą. Mokytojavo Klaipėdos ir Kauno "Aušros" gimnazijose.

1940 m. sovietinis okupantas A.Venclova paskyrė švietimo "ministeriu". Venclova buvo ataklus sovietinis propagandistas. Palaidotas birželio 30 d. Antakalnio kapinėse Vilniuje.(E.)

VILNIAUS "Tiesa" praneša, kad medicinos daktarui prof. Juozui Kupčinskui pagerbti ir jo atminimą įamžinti prie jo kapo Kaune, Petrašiūnų kapinėse bus pastatytas paminklas. Prie namų Donelaičio 34, Kaune, kur jis gyveno, bus prikalta atitinkama lenta. Klaipėdos Medicinos Mokykla bus pavadinta Juozo Kupčinsko vardu. (E.)

VILNIAUS liaudies teismas už vagystę Vladimirą Nikitiną ir Valerijų Zeleniuką nuteisė po pusantų metų laisvės atėmimu. "Komjaunimo Tiesa" nurodė, kad abu nuteistieji buvo po 19 metų amžiaus, jie buvo savo žmonėje pavogę 300 rublių ir prisipažinę kaltais. Dar pridurta, kad abu vagys buvo komjaunuoliais ir kad tuo stebėjosi Vilniaus šlifavimo staklių gamyklos komjaunimo komiteto sekretorius V.Anačenka, viršininkas T.Šeinickis ir kiti viršininkai. (E.)

* DR. A.MILAKNIS ir B.Grauzinis pasiuntė laiškus "Santa Monica Evening Outlook" laikraščiui ir padėkojo už rekšmingus pasisakymus Birželio įvykių Lietuvoje TĖVYNĖ

TEODORAS NARBUTAS

LIETUVOS ISTORIJOS TĒVAS

(IŠ PRAEITO NUMERIO)

XIX a. dar nevisada legendos buvo skiriamos nuo istorinių faktų. Šiuo romantizmo epochai būdingu metodu rašė ir Narbutas. Todėl jis daug kur buvo nepakankamai kritiškas, neretai leisdavo pasireikšti fantazijai. Ypač tai pasakytina apie jo mitologiją. Narbuto pažiūra, kad "mitologija yra raktas į seniausią tautų istoriją", vertinama teigiamai. Bet Narbutas nepakankamai rūpinosi šaltinių autentiškumu, netgi juos fabrikavo. Kai kuriuos tariamus senovės lietuvių dievų atvaizdus jis sakosi suradęs senose, dabar nežinomose kronikose, monetose, kurių, deja, daugiau neberandame. Narbutas tesiekė vieno - parodyti lietuviško Olimpo turtingumą ir įvairumą. Pripažindami Narbutui nemažus nuopelnus, labai kritiškai jo atžvilgiu pasisakė jau S.Stanevičius, I.Jaroševičius, I. Kraševskis ir kt., vėliau rašiusieji šiuo klausimu, nors ir patys dar nematė mitologijos socialinių, klasinių šaknų.

Įrodyta, jog 1856 m. Narbuto paskelbtas Kyburgo kelionės aprašymas yra paties Narbuto kūryba. 1925-26 m. imta falsifikatais laikyti Narbuto surastą vadinamą Raudonės metrašty bei Vilniaus miesto gynybinių sienų XV a. pabaigos statybos aprašymą. Pastarosiomis nuomonėmis būtų galima ir abejoti: Narbutas šiuo atveju galėjo laisvai ir netiksliai panaudoti turimas žinias. Tačiau ir taip galvodami, negalime užmiršti, jog romantizmo epochoje tai buvo būdinga. D.Poška vieną savo eilėrašty pavadiną "seną istorinę žemaičių dainą". A.Mickevičius savo apyskaitę "Živilę" 1819 m. Vilniaus savaitraštyje spausdino kaip "ištrauką iš senovinių rankraščių, p. P. S. F. Ž. redakcijai suteiktą". Panašiai buvo ir kitose Europos šalyse. Čekų rašytojas ir mokslininkas V. Hanka patriotiniais tikslais 1817-18 m. paskelbė neva jo atrastus du tariamai XII ir IX - X a. rankraščius, kurie pasakojo apie čekų senovę ir kovas už gimtosios žemės, laisvę. Lenkijoje XIX a. viduryje T.Volanskio veikaluose paskelbti tariamieji senovės slavų dievų atvaizdai, aprašomi auksiniai skandinavų pinigai kaip tariamos monetos su slaviškais užrašais ir pan. Visa tai turėjo skatinti domėjimasi savo krašto praeitimi.

Iš kitos pusės Narbutas savo darbe panaudojo beveik visus iki to laiko spausdintus rašytinius šaltinius. Jis rėmėsi Lietuvos metraščiais, Lietuvos metrika, naudojosi Karaliaučiaus slaptosios istorinio archyvo lobiais. Jis atkreipė didesnę dėmesį į kai kuriuos reikšmingus įvykius bei atrado eilę naujų istorinių šaltinių.

1808 m. Rėvelyje (Taline) Narbutas aptiko I.F.Rivijaus, gyvenusio XVII a. pabaigoje - XVIII a. pradžioje, rankraštį, įrašus iš įvairių veikalų, jų tarpe iš vėliau dingusios XVI a. pirmojo Lietuvos istoriko A.Rotundo Lietuvos istorijos. Tik iš šio Narbuto rasto rankraščio žinome apie Mindaugo žuvimo vietą ir netoli Agluonos prie Dauguvos pastatytą paminklinį akmenį su atitinkamu tekstu, Rivijaus užfiksuotu 1681 m.

Šiandien kai kurios Narbuto koncepcijos, valdovų, senosios mitologijos su daugybės

dievų Olimpu aukštinimas gali būti istoriografijos objektu. Dabar, mokslui pažengus toli į priekį, Narbuto Lietuvos istorijos pirmieji trys tomai maža teturi mokslinės vertės, o likusiais tegalime remtis labai rezervuotai.

XIX a. pabaigos ir XX a. istorikai teisingai kritikavo eilę Narbuto romantizmo epochai būdingų samprotavimų, tačiau kritika buvo gerokai perdėta, neįvertinant Narbuto įnašo į mokslą ir kultūrą. Dėl to Narbutas buvo užmirštas, ir užmirštas ne visai pelnytai. Narbuto darbai suvaidino didelį vaidmenį Lietuvos kultūriniame gyvenime, o be jo surastų ir paskelbtų kai kurių istorinių šaltinių mokslininkai ir šiandien negali apsieiti.

Išleidęs daugiatomį istorijos veikalą, Narbutas visas jėgas skyrė Lietuvos istorijos šaltiniams paruošti ir leisti. Jam talkininkavo S.Daukantas. Jis ragino Narbutą sparčiau šią medžiagą ruošti spaudai, nes "tie aktai bus mūsų tautos istorijos kertiniu akmeniu". Ir Narbutas tam aukojo visą savo turta ir jėgas. Po dešimties metų pastangų, sukaukęs reikiama lėšų, Narbutas 1846 m. paskelbė Lietuvos metrašty - vadinamąją Bychovco kroniką. Tai labai svarbus istorinis šaltinis, vienintelis, šiandien žinomas pilno Lietuvos metraščių sąvado, apimančio įvykius nuo legendinių laikų iki XVI a. pradžios, nuorašas. Kai kurie istorikai ir šį Narbuto paskelbtą metrašty buvo linkę laikyti falsifikatu. Pastaraisiais metais įrodyta, jog Narbutas 1834 m. metrašty gavo iš dvarininko A.Bychovco. Narbutas tuo būdu yra vienas pirmųjų Lietuvos istorinių šaltinių skelbėjų.

Narbutas ir toliau kaupė istorinę medžiagą. Iš jo laiško S.Daukantui sužinome, jog jis projektavo tuo tikslu pats vykti į Rygos arcyvą.

Narbuto nuveiktas darbas, kaupiant ir leidžiant istorinius šaltinius, yra vertingas

įnašas į mokslą.

Apie platų Narbuto akiratį liudija jo biblioteka Šiauruose, kurioje po istoriko mirties drauge su rankraščiais buvo 844 atskiri tomai, daugiausia lotynų, lenkų, o taip pat rusų, italų, lietuvių ir kt. kalbomis. Čia šalia XV-XVIII a. leidinių, keliolikos istorinių aktų rinkinių, matome Širvydo, Stanevičiaus, Jucevičiaus, Daukanto knygas. Be istorinės kalbotyrinės medžiagos, Narbutas sukaupe nemažą literatūros, liečiančios matematiką, geografiją ir statistiką, kerinius, gamtos mokslus, pramonę ir žemės ūkį, mediciną, meną.

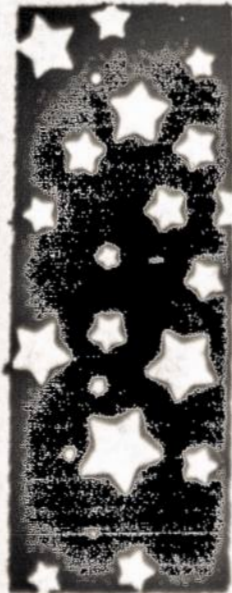
Narbuto kultūrinė-švietėjiška veikla gana plati. Remdamasis paties surastais rankraščiais, jis pirmas supažindino visuomenę su XVII a. Vilniuje dirbusiu architektu Dankersu, poetu Sarbievijum. Narbutas pasireiškė kaip literatas, nuo 1817 m. Vilniaus periodikoje spausdindamas Horacijaus, Senekos, Ruso eilių vertimus, vėliau išleidęs juos atskirais leidiniais. Jis vertė Servanteso Don Kichotą, likusį neišleista, rašė jumoristines eiles, išjuokdamas neraštingumą, kūrė istorines apsakas, susijusias su Vilniaus ir kitomis Lietuvos vietovėmis, spaudoje pasisakė meno, moralės, medicinos klausimais. Pažymėtinos jo pastabos, nukreiptos prieš žmones apgaulinėjančius gydytojus-nemokšas, apie Druskininkų gydyklas, kurių vienu organizatorių buvo Narbutas, apie tai, kad knygos turi plėsti žmonėse mokslo žinias, bet ne klaidinti juos ir kt.

Sulaukęs 80 m., T.Narbutas mirė 1864 m. lapkričio 15 d. Vilniuje. O už gražaus dūkiško šilo Dubičiuose, drauge su kovos draugais ilsisi jo vyresnysis sūnus Liudvikas, vienas pirmųjų 1863 m. sukilėlių būrių organizatorių Vilniaus gubernijoje, žuvęs šiose apylinkėse.

T.Narbuto darbai turėjo didelę reikšmę Lietuvos kultūrai. Jis visą gyvenimą nesavanaudiškai dirbo amžininkams ir ateities kartoms, kurios "gal būt, pasodins neužmirštuolę ant jo kapo". (Iš T.Narbuto laiško S. Daukantui).

* **PREZIDENTAS NIXONAS**, spaudos pranešimu, numato leisti parduoti komunistinei Kinijai Amerikos kviečių tam tikrą kiekį. Be to, bus sudarytas sarašas prekių, kurios neturi militarinės reikšmės ir kurios bus laisvai parduojamos Pekino vyriausybei.

* **FIDEL CASTRO**, Kubos diktatorius, pasiūlė JAV vyriausybei paleisti keturis Kubos laivų kapitonus, kurie už prasižengimus Amerikoje, buvo nubausti kalėjimu. Už tai jis paleidžia 18 Amerikos piliečių, iki šio laiko dėdėjusių Kubos kalėjimuose.

Lietuvių jaunimo kelionės po Ameriką dalyviai atvykę į Clevelandą, kur jie buvo pirmą kartą priimti.

TEVYNĖS

Rietavas - Žemaičių kultūros židinys

Pirmą kartą Rietavo vardas rašytiniuose šaltiniuose yra paminėtas 1253 m., viename Kuršo vyskupo ir Livonijos ordino magistro dokumente. XIV-XV a. ši gyvenvietė kaip administracinis centras jau lygiavosi su tuomet gerai žinomais Medininkais (Varniais), Kražiais, Kaltinėnais. 1527 m., kaip teigia Žygimanto Senojo raštai Žemaičių valdininkams, Rietavas buvęs valsčiaus centras ir priklausęs Lietuvos didžiajam kunigaikščiui. Vėlesniuose dokumentuose jis minimas kaip pavieto centras. Tuo metu miestelyje gyveno apie 3000 gyventojų. 1570 m. ant aukštumėlės šalia senos gyvenvietės buvo suprojektuota stačiakampė aikštė, kelios gatvės ir sklypai namų statybai. 1589 m. aikštėje buvo pastatyta pirmoji bažnyčia. XVI a. pabaigoje Rietavas kartu su apylinkėmis buvo perduotas valdyti Sapiegomis. 1590 m. Zigmantas Vaza davė teisę rengti miestelyje trečiadieniais ir penktadieniais turgus, o Mykolo dieną - prekybos-jomarką. 1792 m. Stanislovas Augustas Rietavui suteikė Magdeburgo teises ir leido turėti herbą (bėgantis liūtas su kalaviju dantyse) su įrašu: "Už taiką, karalių ir garbę". XVII a. trečiame ketvirtyje Valstybės seimas Rietavą atidavė Ksaverui Oginskiui. Po trečiojo Lietuvos ir Lenkijos padalijimo Rietavas trumpam laikui buvo atitekęs grafiui Zubovui, tačiau už nedidelę sumą jį vėl atpirko Mykolas Oginskis.

Nuo to laiko iki XX a. pradžios Rietavas priklausė Oginskių giminei.

Rietavas labai pakito XIX a. antroje pusėje. Buvo nugriauti maži nameliai ir pastatytas naujas miestas. Naujojo Rietavo centre buvo ryškūs trys pagrindiniai objektai: dvaro rūmai su parku, turgaus aikštė ir bažnyčia.

Parke išaugo rūmai su puošniomis salėmis, apstatytomis brangiais baldais, išdabintomis dramblio kaulo dirbiniais, briedžių ragais ir vertingais paveikslais bei portretais. Prie rūmų buvo įrengti fontanai, gėlynai, pastatytos septynios meniškos statulos.

1853-1874 metais prie turgaus aikštės buvo pastatyta jau trečioji iš eilės pseudo-

romaniško stiliaus mūro bažnyčia. Jos projektą sukūrė žinomas architektas Gonsovskis, o statybai vadovavo garsus specialistas Štuleris, pakviestas iš Berlyno.

Tuo metu Rietave klestėjo menas, muzika, švietimas, kultūra. Čia buvo didelė biblioteka, kaupusi daug retų ir vertingų knygų. 1835 m. Rietave veikė vaistinė, ligoninė, našlaičių prieglauda ir dviklasė mokykla, kurioje mokėsi keturiasdešimt vaikų.

1859 m. buvo įsteigta žemės ūkio mokykla. Joje buvo mokoma sodininkystės, daržininkystės, žuvininkystės dalykų, o mokomajame ūkyje buvo bandoma išauginti geresnius linų ir apynių derlius. Šiai mokyklai vadovavo garsus XIX a. antrosios pusės pedagogas - liaudies švietėjas L.Ivinskis, dėstęs lietuviškai - žemaičių tarme. Čia jis paruošė pirmąjį lietuvių kalba kalendorių.

Didelės kultūrinės reikšmės turėjo 1874 m. Rietave įsteigta šešiametė muzikos mokykla, veikusi iki 1903 m. 1883 m. prie mokyklos buvo suorganizuotas šešiasdešimties žmonių simfoninis orkestras. Mokyklai vadovavo ir orkestrui dirigavo Varšuvos muzikos instituto vargonų klasės auklėtinis, vėliau T.Brazio, Č.Sasnausko ir kai kurių kitų Lietuvos muzikų mokytojas J.Kalvaitis. Vėliau orkestrui vadovauti buvo pakviestas čekas J.Mašekas. Nuo to laiko Rietavo rūmuose skambėdavo buvusio dvaro savininko Mykolo Kleopo Oginskio polonezai, Haydno, Mozarto, Čaikovskio ir kitų pasaulinio masto kompozitorių kūriniai. Muzikos istorikai sako, kad Lietuvoje pirmą kartą Čaikovskio uvertiūrą "1812 metai" atliko Rietavo simfoninis orkestras su pučiamaisiais instrumentais ir varpais. Čia veikė baleto ir dramos trupės.

XIX a. Rietave veikė paštas, valstiečių taupomoji kasa, geležies liejykla, muilo ir parako fabrikai, malūnas, kalkių degykla, baldų fabrikas ir lentpiuvė. Rietavas buvo pirmoji gyvenvietė Lietuvoje, įsivedusi elektrą ir telefoną.

Mirus B.Oginskiui ir ypač pirmojo pasaulinio karo metais Rietavas visiškai sunyko. Nukentėjo jis ir antrojo pasaulinio karo metu.

ŽEMAITIJOS TYLŪS LAUKAI

Liudvikas Simutis

RISŲ PERSEKIOJAMAS

Rusijoje eina slaptas laikraštis "Naujųjų įvykių kronika". Ten suteikiamos žinios daugiausia apie policijos persekiojamus asmenis, apie kalėjimus ir beprotnamius, kuriuose tie kaliniai laikomi. Viename neseniai pasirodžiusių šios "Kronikos" numerių aprašomas lietuvių Liudviko Simučio tragiškas likimas. Pasirodo, jis sėdi Mordovijos koncentracijos stovykloje. Slaptoji policija jį kaltina, kad dar būdamas 20 metų jis dalyvavo "Sąjungoje Lietuvai išlaisvinti". Už tai jis buvo pasmerktas sušaudyti. Vėliau ši bausmė buvo pakeista 25 metais katorgos kalėjimu. Penkioliką metų išbuvęs kalėjime Simutis kreipėsi į Sovietų Rusijos Vyriausią Prezidiumą, prašydamas jį paleisti iš kalėjimo. Savo rašte, sakoma, jis nereiškęs palankumo sovietinei santvarkai (todėl, kad 1941 metais buvo nužudytas jo tėvas), jis nurodęs, kad neužmiršo teroro, kurį turėjo pakelti lietuviai, o taip pat prisimena masinius lietuviškų šeimų trėmimus į Sibirą. Bet dabar, dėl pablogėjusios sveikatos, Simutis nusprendęs liautis veikti prieš rusų okupacinę valdžią. Bet minėtas šaltinis praneša, kad Simučiu buvęs duotas neigiamas atsakymas, jį paleisti iš kalėjimo, esą, nėra pagrindo. Pirmu žvilgsniu informacija keistoka, nes vargu bau kam atsirastų drąsos iš kalėjimo rašyti, jog sovietų režimu kalinys nėra patenkintas, o greta to, prašo jį paleisti į laisvę...

MIRĖ ANTANAS VENCLOVA

Mirė rašytojas Antanas Venclova. Mirė birželio 28 d. Vilniuje, eidamas 66-sius metus. Jis gimė 1906 metais sausio 7 d. Trempinių kaime, Liubavo valsčiuje, Marijampolės apskr.

Nepriklausomoje Lietuvoje baigė Vytauto Didžiojo Universiteto humanitarinių mokslų fakultetą. Mokytojavo Klaipėdos ir Kauno "Aušros" gimnazijose.

1940 m. sovietinis okupantas A.Venclovą paskyrė švietimo "ministeriu". Venclova buvo atkaklus sovietinis propagandistas. Palaidotas birželio 30 d. Antakalnio kapinėse Vilniuje. (E.)

VILNIAUS "Tiesa" praneša, kad medicinos daktarui prof. Juozui Kupčinskui pagerbti ir jo atminimą įamžinti prie jo kapo Kaune, Petrašiūnų kapinėse bus pastatytas paminklas. Prie namų Donelaičio 34, Kaune, kur jis gyveno, bus prikulta atitinkama lenta. Klaipėdos Medicinos Mokykla bus pavadinta Juozo Kupčinsko vardu. (E.)

VILNIAUS liaudies teismas už vagystę Vladimirą Nikitiną ir Valerijų Zeleniuką nuteisė po pusantrų metų laisvės atėmimu. "Komjaunimo Tiesa" nurodė, kad abu nuteistieji buvo po 19 metų amžiaus, jie buvo savo žmonėje pavogę 300 rublių ir prisipažinę kaltais. Dar pridurta, kad abu vagys buvo komjaunuoliais ir kad tuo stebėjosi Vilniaus šlifavimo staklių gamyklos komjaunimo komiteto sekretorius V.Anačėna, viršininkas T.Šeinickis ir kiti viršininkai. (E.)

* DR. A.MILAKNIS ir B.Grauzinis pasiuntė laiškus "Santa Monica Evening Outlook" laikraščiui ir padėjo už rekšmingus pasisakymus Birželio įvykių Lietuvoje TĖVYNĖ

TEODORAS NARBUTAS

LIETUVOS ISTORIJOS TĒVAS (IŠ PRAEITO NUMERIO)

XIX a. dar nevisada legendos buvo skiriamos nuo istorinių faktų. Šiuo romantizmo epochai būdingu metodu rašė ir Narbutas. Todėl jis daug kur buvo nepakankamai kritiškas, neretai leisdavo pasireikšti fantazijai. Ypač tai pasakytina apie jo mitologiją. Narbuto pažiūra, kad "mitologija yra raktas į seniausią tautų istoriją", vertinama teigiamai. Bet Narbutas nepakankamai rūpinosi šaltinių autentiškumu, netgi juos fabrikuodavo. Kai kuriuos tariamus senovės lietuvių dievų atvaizdus jis sakosi suradęs senose, dabar nežinomose kronikose, monetose, kurių, deja, daugiau neberandame. Narbutas tesiekė vieno - parodyti lietuviško Olimpo turtingumą ir įvairumą. Pripažindami Narbutui nemažus nuopelnus, labai kritiškai jo atžvilgiu pasisakė jau S.Stanevičius, I.Jaroševičius, I. Kraševskis ir kt., vėliau rašiusieji šiuo klausimu, nors ir patys dar nematė mitologijos socialinių, klasinių šaknų.

Įrodyta, jog 1856 m. Narbuto paskelbtas Kyburgo kelionės aprašymas yra paties Narbuto kūryba. 1925-26 m. imta falsifikatais laikyti Narbuto surastą vadinamą Raudonės metraščių bei Vilniaus miesto gynybinių sienų XV a. pabaigos statybos aprašymą. Pastarosiomis nuomonėmis būtų galima ir abejoti: Narbutas šiuo atveju galėjo laisvai ir netiksliai panaudoti turimas žinias. Tačiau ir taip galvodami, negalime užmiršti, jog romantizmo epochoje tai buvo būdinga. D.Poška vieną savo eilėraščių pavadina "seną istorinę žemaičių dainą". A.Mickevičius savo apyskaitę "Živilę" 1819 m. Vilniaus savaitraštyje spausdino kaip "ištrauką iš senovinių rankraščių, p. P. S. F. Ž. redakcijai suteiktų". Panašiai buvo ir kitose Europos šalyse. Čekų rašytojas ir mokslininkas V. Hanka patriotiniais tikslais 1817-18 m. paskelbė neva jo atrastus du tariamai XII ir IX - X a. rankraščius, kurie pasakojo apie čekų senovę ir kovas už gimtosios žemės laisvę. Lenkijoje XIX a. viduryje T.Volanskio veikaluose paskelbti tariamieji senovės slavų dievų atvaizdai, aprašomi auksiniai skandinavų pinigai kaip tariamos monetos su slaviškais užrašais ir pan. Visa tai turėjo skatinti domėjimasi savo krašto praeitimi.

Iš kitos pusės Narbutas savo darbe panaudojo beveik visus iki to laiko spausdintus rašytinius šaltinius. Jis rėmėsi Lietuvos metraščiais, Lietuvos metrika, naudojami Karaliaučiaus slaptojo istorinio archyvo lobiais. Jis atkreipė didesnę dėmesį į kai kuriuos reikšmingus įvykius bei atrado eilę naujų istorinių šaltinių.

1808 m. Revelyje (Taline) Narbutas aptiko I.F.Rivijaus, gyvenusio XVII a. pabaigoje - XVIII a. pradžioje, rankraštį, įrašus iš įvairių veikalų, jų tarpe iš vėliau dingusios XVI a. pirmojo Lietuvos istoriko A.Rotundo Lietuvos istorijos. Tik iš šio Narbuto rasto rankraščio žinome apie Mindaugo žuvimo vietą ir netoli Agluonos prie Dauguvos pastatytą paminklinį akmenį su atitinkamu tekstu, Rivijaus užfiksuotu 1681 m.

Šiandien kai kurios Narbuto koncepcijos, valdovų, senosios mitologijos su daugybės

dievų Olimpu aukštinimas gali būti istoriografijos objektu. Dabar, mokslui pažengus toli į priekį, Narbuto Lietuvos istorijos pirmieji trys tomai mažą turi mokslinės vertės, o likusiais tegalime remtis labai rezervuotai.

XIX a. pabaigos ir XX a. istorikai teisingai kritikavo eilę Narbuto romantizmo epochai būdingų samprotavimų, tačiau kritika buvo gerokai perdėta, neįvertinant Narbuto įnašo į mokslą ir kultūrą. Dėl to Narbutas buvo užmirštas, ir užmirštas ne visai pelnytai. Narbuto darbai suvaidino didelį vaidmenį Lietuvos kultūriniame gyvenime, o be jo surastų ir paskelbtų kai kurių istorinių šaltinių mokslininkai ir šiandien negali apsieiti.

Išleidęs daugiatomį istorijos veikalą, Narbutas visas jėgas skyrė Lietuvos istorijos šaltiniams paruošti ir leisti. Jam talkininkavo S.Daukantas. Jis ragino Narbutą sparčiau šią medžiagą ruošti spaudai, nes "tie aktai bus mūsų tautos istorijos kertiniu akmeniu". Ir Narbutas tam aukojo visą savo turimą ir jėgas. Po dešimties metų pastangų, sukaukęs reikiama lėšų, Narbutas 1846 m. paskelbė Lietuvos metraščių - vadinamąją Bychovco kroniką. Tai labai svarbus istorinis šaltinis, vienintelis šiandien žinomas pilno Lietuvos metraščių sąvado, apimančio įvykius nuo legendinių laikų iki XVI a. pradžios, nuorašas. Kai kurie istorikai ir šį Narbuto paskelbtą metraščių buvo linkę laikyti falsifikatu. Pastaraisiais metais įrodyta, jog Narbutas 1834 m. metraščių gavo iš dvarininko A.Bychovco. Narbutas tuo būdu yra vienas pirmųjų Lietuvos istorinių šaltinių skelbėjų.

Narbutas ir toliau kaupė istorinę medžiagą. Iš jo laiško S.Daukantui sužinome, jog jis projektavo tuo tikslu pats vykti į Rygos arcyvą.

Narbuto nuveiktas darbas, kaupiant ir leidžiant istorinius šaltinius, yra vertingas

* **PREZIDENTAS NIXONAS**, spaudos pranešimu, numato leisti parduoti komunistinei Kinijai Amerikos kviečių tam tikrą kiekį. Be to, bus sudarytas sarašas prekių, kurios neturi militarinės reikšmės ir kurios bus laisvai pardavinėjamos Pekino vyriausybei.

įnašas į mokslą.

Apie platų Narbuto akiratį liudija jo biblioteka Šiauruose, kurioje po istoriko mirties drauge su rankraščiais buvo 844 atskiri tomai, daugiausia lotynų, lenkų, o taip pat rusų, italų, lietuvių ir kt. kalbomis. Čia šalia XV-XVIII a. leidinių, keliolikos istorinių aktų rinkinių, matome Širvydo, Stanevičiaus, Juzevičiaus, Daukanto knygas. Be istorinės kalbotyrinės medžiagos, Narbutas sukaupe nemažą literatūros, liečiančios matematiką, geografiją ir statistiką, kerinius, gamtos mokslus, pramonę ir žemės ūkį, mediciną, meną.

Narbuto kultūrinė-švietėjiška veikla gana plati. Remdamasis paties surastais rankraščiais, jis pirmas supažindino visuomenę su XVII a. Vilniuje dirbusiu architektu Dankersu, poetu Sarbievijum. Narbutas pasireiškė kaip literatas, nuo 1817 m. Vilniaus periodikoje spausdindamas Horacijaus, Senekos, Ruso eilių vertimus, vėliau išleidęs juos atskirais leidiniais. Jis vertė Servanteso Don Kichotą, likusį neišleista, rašė humoristines eiles, išjuokdamas neraštingumą, kūrė istorines apysakas, susijusias su Vilniaus ir kitomis Lietuvos vietovėmis, spaudoje pasisakė meno, moralės, medicinos klausimais. Pažymėtinos jo pastabos, nukreiptos prieš žmones apgaulinėjančius gydytojus-nemokšas, apie Druskininkų gydyklą, kurių vienu organizatorių buvo Narbutas, apie tai, kad knygos turi plėsti žmonėse mokslo žinias, bet ne klaidinti juos ir kt.

Sulaukęs 80 m., T.Narbutas mirė 1864 m. lapkričio 15 d. Vilniuje. O už gražaus dūkiško šilo Dubičiuose, drauge su kovos draugais ilsisi jo vyresnysis sūnus Liudvikas, vienas pirmųjų 1863 m. sukilėlių būrių organizatorių Vilniaus gubernijoje, žuvęs šiose apylinkėse.

T.Narbuto darbai turėjo didelę reikšmę Lietuvos kultūrai. Jis visą gyvenimą nesavanaudiškai dirbo amžininkams ir ateities kartoms, kurios "gal būt, pasodins neužmirštuolę ant jo kapo". (Iš T.Narbuto laiško S. Daukantui).

* **FIDEL CASTRO**, Kubos diktatorius, pasiūlė JAV vyriausybei paleisti keturis Kubos laivų kapitonus, kurie už prasižengimus Amerikoje, buvo nubausti kalėjimu. Už tai jis paleidžia 18 Amerikos piliečių, iki šio laiko dėdėjusių Kubos kalėjimuose.

Lietuvių jaunimo kelionės po Ameriką dalyviai atvykę į Clevelandą, kur jie buvo labai nuširdžiai priimti.

TEVYNĖ 5

SVEIKATOS SKYRIUS

ŠI SKYRIŲ VEDA SVEIKATOS KOMISIJA:

Dr. Petras Zalatoris

Dr. A. Gussen

Gaivinantieji gerimai

Valdžia uždraudė gaminti gėrimus iš tų chemikalų, kurie vadinami ciklamatais.

Minėtas chemikalas labai plačiai buvo vartojamas gaivinamųjų gėrimų (soft drinks) pramonėje. Populiariausi gėrimai - Coca Cola, Pepsi Cola ir kitoki, buvo gaminami su ciklamatu. Jis vartojamas pyragams, įvairiems miltiniams kepiniams, kremams ir gardumynams gaminti. Jis neturi cukraus, žmonių netukina, nebrangus ir labai patogus. Jis vandenį ir maistą pasaldina, bet netukina. Koncentruotas ciklamatas yra kartus, bet kai jis atmiešiamas, tai mūsų gomuriui jis atrodo saldus.

Praeitais metais ir šių metų pradžioje, Amerikos mokslininkai ištyrė, kad šis chemikalas didesniais dozėmis duodamas pelėms, sukelia vėžį. Kai didesni kiekiai ciklamato patenka į pūslę, tai jie gali sukelti pūslėje vėžį. Tai atsitiko didokame pelių skaičiuje. Sveikatos sekretorius, pasiremdamas šiais laboratorijos duomenimis, uždraudė vartoti ciklamatą gaivinantiems gėrimams. Jeigu ciklamatas sukelia vėžį pelėms, tai jis gali sukelti vėžį ir žmonėms.

Pramonė greitai persiorganizavo. Tai kainavo jai milijonus dolerių, bet ciklamatai jau nebevartojami gaivinantiems gėrimams.

Dabar mokslininkai išaiškino dar vieną dalyką. Jie nustatė, kad šis chemikalas neigiamai veikia chromozonus. Chromozonas yra mažutė mūsų kūno lastelės dalis, kuri nustato tolimesnį lastelės vystymąsi ir augimą. Jeigu lastelėje chromozonas neveikia, tai visa lastelė suserga, ji pradeda vysti ir nykti. O vėžys dažniausia ir yra sunykusių arba netvarkingų lastelių auglys.

Reikia džiaugtis, kad mokslininkai laiku nustatė ciklamato pavojų ir kad valdžia ėmėsi priemonių žmonėms apsaugoti. Gaivinamųjų gėrimų su ciklamatais reikia vengti.

Aš pats, nenorėdamas vartoti cukraus, vartojau sachariną. Patyriau, kad sacharine yra ciklamato ir nustoju vartoti. Gomurį juk labai lengva apgauti. Kavą galima ir nesaldintą gerti. Daugelis visą laiką taip ją geria. Jeigu kiti gali, tai ir aš galėsiu.

Dr. Peter Z. Zalatoris

Komunistų propaganda kunigų seminarijoje

* KAUNO DVASINĖJE SEMINARIJOJE įvyko propagandisto Č. Jursėno politinio turinio paskaita, kurios buvo priversti klausytis ne tik seminarijos auklėtiniai - klierikai, bet ir profesoriai. Po paskaitos, kada vienas iš profesorių paklausė apie Sovietų Sąjungos santykius su Vatikanu, Jursėnas paniekinamai atsiliepė apie kai kuriuos popiežius, ypatingai apie Pijų XII, kuris esą laimingas Hitlerio žygius. Vėliau vienas seminarijos lektorių, kun. Žemaitis išgyrė Č. Jursėno iškalbą. Tai ženklas, kiek dabartinė bažnytinė vyriausybė nuolaidi komunistų varomai jų tarpe propagandai.

* LIETUVOJE sulaukę pensininko amžiaus asmenys dabar gaus neva padidintą pensiją. Ji busianti nemažesnė, kaip 45 rubliai mėnesiui. Iš tų pinigų labai sunku pragyventi. Bet kaip gi pragyvens Lietuvos kolchozininkai, kurių pensijos esančios kartais tik 20 rublių?

LIETUVIAI Į KUBĄ iš okup. Lietuvos pradėjo keliauti nuo 1966 m. rudens. Inž. A. Džiaugys "Tiesoje" informuoja, kad pagal sovietų - Kubos susitarimą ūkio bendravimo srityje, anuomet į Kubą išvyko lietuviai melioracijos specialistai. 1967 m. vasarą Kuboje buvo jau trylika lietuvių - visi melioratoriai. Dauguma lietuvių dirbo Pinar del Rio provincijoje, kai kuriems teko dirbti ir Havanaje.

Kuboje pasižymėjo lietuviai J. Černius ir A. Dumbliauskas, sudarę Pinar del Rio pro-

vincijos pietinės dalies vandens išteklių panaudojimo perspektyvinį planą. (E.)

OKUPUOTOJE LIETUVOJE vis dažniau priekaištaujama dėl "perdėto modernizmo vaikymosi" arba dėl Vakarų poveikio, kad ir muzikos srityje. Štai, "Tiesoje" apie muziką kolchozuose taip rašoma: "Žiūrėk, iš visur suverbuoti keli muzikai elektropianiniais, elektrogitaromis linksmina kolūkių, nevykusiai pamėgdžiodami kažką girdėtą per radiją, iš plokštelių". Siūloma vėl pakviesti į kaimo scenas lūpinių armonikėlių, švilpynių grojimą, mandolinų orkestrėlį, armonikas... (E.)

RUSŲ RAŠYTOJŲ kūrybos vertimai ar anksčiau išleistų pakartojimai vis labiau plinta. Iš klasikų, F. Dostojevskio 150-sioms gimimo metinėms paminėti trečią kartą išleistas romanas "Idiotas" (dvi dalys, po 25.000 egz.) ir antrą kartą L. Tolstojaus autobiografinė trilogija "Vaikystė, paauglio metai, jaunystė" (vertė M. Miškinis). Kitos knygos, kaip F. Abramovo ir kt. vaizduoja pokario metus Sovietijoje ar jaunimo žygius karo metu Rusijoje. (E.)

* KAZYS ŠIMONIS, savotiško stiliaus dailininkas, sulaukė 83 metų amžiaus. Jis gyvena Kaune, gauna pensiją, bet taip pat dar daro naujus paveikslus. Kai kas iš senųjų dailininko pažįstamų K. Šimonį prašo padaryti senai sukurtą paveikslo kopiją. Toks jis yra populiarus senosios kartos tarpe.

Detroit, Mich.

AUŠROS LITUANISTINĖ MOKYKLA BAIGĖ MOKSLO METUS

Birželio 5 d. Aušros lituanistinė mokykla baigė mokslo metus.

12 val. Lietuvių Namuose įvyko mokslo užbaigimo iškilmės - kurioms vadovavo mok. Stefa Kaunelienė. Daug kam į akis krito scenoje iškabinti užrašai, kurie skambėjo taip: "Aušra, mūsų mokyklėlė mylima, išmokome čia skaityti, rašyti savo sena, gražią, skambia lietuvių kalba ir pasijuntame čia visi esą vaikai vienos lietuviškos šeimos", "Jausk širdin jos kalbą, raštą, kovokime, kad Lietuva būtų laisva".

Aušros mokykla išleidžia 4 abiturientus: Mokiniai atliko montažą "Aš esu lietuvis", kuris susidėjo iš deklamacijų ir dainų. Pianinu palydėjo mok. Eugenija Zubrickienė. Po montažo, mokyklos mokiniai padainavo keleta dainelių.

Baigusiems diplomų įteikime dalyvavo: Vincas Tamošiūnas, Algis Vaitiekaitis, Juozas Račiukaitis, Bronė Vasiliauskienė, dr. Saulius Šimoliūnas ir tėvų komiteto pirm. Albertas Misiūnas.

Mokyklą baigė ir diplomus gavo: Regina Juškaitė, Giedrė Sirutytė, Petras Vasiliauskas ir Juozas Račiukaitis.

Baigusių mokyklą mokinių vardu mokytojai St., Kaunelienei dovana - gražią vazą, įteikė Giedrė Sirutytė.

Po to įvyko vaisės. Vaisių stalus gražiai papuošė: Rūta Misiūnaitė, Laura Alkevičiūtė, Edvardas Vasiliauskas. Prie vaisių paruošimo prisidėjo ir jų išlaidas dengė - Vincas Tamošiūnas, Regina ir Edvardas Alkevičiai, Bronė ir Edvardas Vasiliauskai ir Elena ir Albertas Misiūnai, o taip pat mokinių mamytės.

A. Grinius

PASAULIO SPAUDA MINI LIETUVOS
SUKILIMĄ

Lietuvių sukilimo prieš sovietų okupaciją sukaktį minėdami Montevideo dienraščiai "La Manana" ir "El Dia" įdėjo savo ilgamečio bendradarbio C. Verax komentarus tokiomis antraštėmis: "Tragiškos sukaktys" ir "Po 30 metų lietuvių antikomunistinio sukilimo".

"El Dia" birželio 23 d. laidoje pabrėžia: "Per tuos dešimtmečius lietuvių tauta nesiliovė priešintis okupantams. Keitėsi okupacijos, keitėsi rezistencinės organizacijos, jų pasipriešinimo būdai bei metodai, bet išliko nepalaužta lietuvių dvasia, išreiškianti ryžtą gyventi laisviems ir nepriklausomiems, kurti vertybes pagal savo senos kultūros tradicijas, gintis nuo jai primesto absoliučiai svetimo komunizmo". (E.)

* KAUNO MARIOS, kaip žinia, susidarė po to, kai Nemunas buvo užtventkas ir pastatyta didžioji hydro-elektrinė jėgainė. Dabar aplink tas marias vietas gyventojai stengiasi įsikurti, jie stato sau namelius, kiti užveisia sodus. Bet Kauno vykdomasis komitetas randa, kad tie gyventojai daugumoje neturi reikalingų leidimų ir rengiasi juos "tvarkyti".

Observance of Baltic Anniversaries

Mr. Doyle recently received from Mr. V.P. Volertas, president of the national executive committee of the Lithuanian American Community of the USA, Inc., an essay describing the Baltic peoples' great struggle for freedom. It is a moving statement of noble dedication to the values we Americans and peace-loving nations throughout the world hold dear. I ask unanimous consent that it and the text of House Concurrent Resolution 416, agreed to unanimously by the 89th Congress, be printed in the RECORD.

There being no objections, the items were ordered to be printed in the RECORD, as follows:

SELF-DETERMINATION OF THE BALTIC PEOPLES. RED TERROR IN LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA

The Soviet Union invaded the Baltic States on June 15, 1940, and took over Lithuania, Latvia and Estonia by force of arms. These three peace-loving republics have been suffering in Russian-Communist slavery for more than thirty years.

At a time when the Western Powers have granted freedom and independence to many nations in Africa, Asia and other parts of the world, we must insist that the Communist colonial empire likewise extend freedom and independence to the peoples of Lithuania, Latvia and Estonia whose lands have been unjustly occupied and whose rightful place among the nations of the world is being denied. Today and not tomorrow is the time to brand the Kremlin dictators as the largest colonial empire in the world. By timidity, we invite further Communist aggression.

The Balts are proud peoples who have lived peacefully on the shores of the Baltic from time immemorial. For instance, this year marks the 720th anniversary of the formation of the Lithuanian state when Mindaugas the Great unified all Lithuanian principalities into one kingdom in 1251.

The Lithuanians, Latvians and Estonians have suffered for centuries from the "accident of geography". From the West they were invaded by the Teutonic Knights, from the East by the Russians. It took remarkable spiritual and ethnic strength to survive the pressures from both sides. The Balts, it should be kept in mind, are ethnically related neither to the Germans nor the Russians.

After the Nazis and Soviets smashed Poland in September of 1939, the Kremlin moved troops into the Baltic republics and annexed them in June of 1940. In one of histo-

ry's greatest frauds, "elections" were held under Red army guns.

Then began one of the most brutal occupations of all time. Hundreds of thousands of Balts were dragged off to trains and jammed into cars without food or water. Many died from suffocation. The pitiful survivors were dumped out in the Arctic or Siberia. The Baltic peoples have never experienced such an extermination and annihilation of their people in their long history through centuries as during the last three decades. Since June 15, 1940, these three nations have lost more than one-fourth of their entire population. The genocidal operations and practices being carried out by the Soviets continue with no end in sight.

Since the very beginning of Soviet Russian occupation, however, the Balts have waged an intensive fight for freedom. During the period between 1940 and 1952 alone, some 30,000 Lithuanian freedom fighters lost their lives in an organized resistance movement against the invaders. The cessation of armed guerrilla warfare in 1952 did not spell the end of the Baltic resistance against Soviet domination. On the contrary, resistance by passive means gained a new impetus.

This year marks the 30th anniversary of Lithuania's successful revolt against the Soviet Union. During the second part of June of 1941 the people of Lithuania succeeded in getting rid of the Communist regime in the country: freedom and independence were restored and a free government was re-established. This free, provisional government remained in existence for more than six weeks. At that time Lithuania was overrun by the Nazis who suppressed all the activities of this free government and the government itself.

NEW ENGLISH COURSES AT NEW YORK UNIVERSITY

The American Language Institute of New York University will offer to the general public a completely new series of English courses this fall. Beginning on September 7 the University will teach Business English, Accent Correction, and Essay Composition to foreign speaking adults in the New York area.

The only admission requirement is the desire to learn, with special low cost classes and arrangements for installment payments available. Official University certificates will be given at the completion of the courses in January.

AUTOMOBILE ACCIDENTS

Young people are providing much of the brains and muscle for almost every conservation cause except one, they can't seem to get interested in conserving their own lives and health on the highways.

The reports from the various states once again show that young drivers - 15 through 24 - kill and die more than any other group of drivers. Nearly a third of all the people who died in traffic in 1970 were in that dangerous span from 15 to 24 years old. About 18,000 young men and women died. Nearly a million were injured last year.

TEVYNĖ 7

These young drivers constitute less than 20 per cent of the driving population, but they cause nearly one-third of the dead and injured. Those that survive join the more cautious drivers in higher age groups. A survival instinct seems to set in about age 25 and grows stronger each year.

"Among persons aged 15 to 24, highway crashes are the major single cause of death, equaling all other causes combined", according to a study made for and issued by the US Department of Transportation.

MAIJA SILMALE RELEASED

Reliable sources report from Riga that Maija Silmale, the Latvian translator of French literature, was transferred from the psychiatric hospital to a cancer clinic at the beginning of May, from which she was released on June 18, as incurably ill. However, her friends are greatly relieved that at least she does not have to suffer in a prison or a mental institution.

The latest underground documents to reach the West from the Soviet Union tell a chilling story about the treatment of political dissidents

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

Liepos 10, 1971

VYTAUTAS KARALIUS, 135 kp., Philadelphia, Pa., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė gegužės 15, 1952 m., mirė kovo 25, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio žmonai, Irenai Karalius.

ANNA STRAZDIENĖ, 352 kp., Detroit, Mich., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė vasario 4, 1948 m., mirė birželio 21, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionės sūnui, Frank J. Yuzenas, Jr.

ANTANAS NORUSEVIČIUS, 352 kp., Detroit, Mich., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė balandžio 1, 1935 m., mirė gegužės 12, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio žmonai, Onai Norusevičienei.

Viso . . . . . \$ 2,000.00
Nuo pradžios šių metų viso . . . \$ 56,410.00

IŠMOKAMOS TAUPOMOS APDRAUDOS

Elena Dronseikienė, 236 kp. Toronto, Ont. Can.
Pranas Dronseika, 236 kp. Toronto, Ont. Canada

Viso . . . . . \$ 1,000.00
Nuo pradžios šių metų viso . . . \$ 20,750.00

IŠMOKAMOS LIGOJE PAŠALPOS

Liepos 10, 1971

E. Railienė, 64 kp., Baltimore, MD už 5 sav. 2 d.

J. Siauciulis, 123 kp., Montreal, Que. už 6 sav. 5 d.

K. Puusepp, 278 kp., St. Catharines, Ont. už 7 sav. 5 d.

Viso . . . . . \$ 219.30
Nuo pradžios šių metų viso . . . \$ 8,407.48

* **FRANK KESTAUSKAS** ir Grand Rapids, pasiuntė laivo Vigilant kapitonui Eustis penkių dolerių čekį ir laišką, kuriame sako: - Siunčiu dovaną - \$ 5.00, kad nupirktum virvę ir ją pakabintum iškilmingoje savo namų vietoje. Tegu tai jums primena "heroiška" darbą atsakant politinio pabėgėlio teisę lietuviui jūrininkui. Bet kapitonas Eustis laikraštyje "The Grand Rapids Press" aiškina: - Kudirkos grąžinimas man buvo pats sunkiausias dalykas. Buvo sunku ir jo žmonai ir vaikams. Jie visi net išsikraustę iš savo namų, nes minios reporterių juos vargino, norėdami pasikalbėti apie šį žiaurų įvykį. Tai labai pakeitė mano gyvenimą ir privertė mane pagalvoti apie pasaulį, kuriame mes gyvename.

* **JUOZAS PUDA**, 65 metų lietuvis rastas gatvėje negyvas Detroite. Tai plėšikų darbas. Prieš tai jis buvo žiauriai sumuštas, sužalotas ir apiplėštas. Velionis šioje šalyje giminių neturėjo ir jo laidotuviams rūpinosi Stasys Geldys.

* **PROF. JONAS PUZINAS** Fordhamo universitete lituanistinių studijų eigoje skaitė keturias paskaitas iš Lietuvos proistorės.

* **SKAUTININKAS PETRAS MOLIS** jautriu laišku padėkojo Amerikoje gyvenantiems lietuviams, kurie parėmė savo aukomis Vak. Vokietijoje lietuvių skautų stovyklos suorganizavimą.

* **EDITH STANKUS** ir Jūratė Batūraitė dalyvavo Toronto mieste didžiojoje aikštėje surengtoje meno parodoje.

* **INŽ. ANTANAS GRINIUS**, kuris dirba Smithsonian Institute, Bostone, neseniai paminėjo savo 50 metų amžiaus sukaktuves.

* **SLA 236 KUOPA**, Toronto, Kanadoje, finansiniai parėmė tautinių šokių ansamblį "Gintaras", kuris išvyko į Europą gastrolėms ir pasirodys daugelyje lietuvių kolonijų.

* **KARIN MICIŪNAITĖ**, Brighton Parko mokyklos mokinė, laimėjo dovaną už savo rašinį apie Amerikos vėliavos prasmę.

* **EUPHROSINE MIKUŽIŪTĖ**, Bronė Spudienė, Marija Akelienė ir eilė lietuvių iš New Yorko buvo nuvykę į Chicago ir dalyvavo Lietuvių Dainų Šventėje.

KOKIA PUBLIKA KAUNE

Muzikinis auklėjimas okup. Lietuvoje kelia rūpesčio. Apie tą auklėjimą rašydamas Val. Bagdonas primena vaizdą Kaune. Pasakojama apie vienos Kauno mokyklos gitaristų ansamblio koncertą. Išplatinta 500 bilietai, ir, pagal autorių, "pradėjo plaukti publika - barzdotų, kailiniuotų, gauruotų, veltinius virvėmis susiraišusių, vadinamų hipių, būriai. Atlikėjai - irgi tokie pat 'proseneliai', tik su gitaromis ir velniškai stipriais balsais. Publika reagavo dar triukšmingiau". Dar pridurta, kad svečių buvo ir iš kolchozų ir net kaimyninių respublikų. (E.)

* **MARTYNAS NAGYS**, populiarius Chicagos fotografas, vieną vakarą buvo užpultas juodukų, sumuštas ir apiplėštas. Jo geros kokybės foto aparatas irgi dingio.

* **ALGIS REGIS** Chicagos lietuvių laikraščiuose paskelbė prašymą, kad dainų šventėje nors dalyvaus nusizengęs lietuvių reikalams asmuo, bet kvietė nereikšti jam paniekos, nes tuo būdu bus sudrumsta giedri šventės nuotaika. Pavardė neminima, matyt tikimasi, jog visi supranta apie ką šiuo syk kalbama.

* **RALPH NADER**, prekių vartotojų interesams pasaugoti skirtas patarėjas, įspėjo vartotojus, jog kai kurie dantis valyti kremai ne tik nepagelbsti tinkamai dantis išvalyti, bet dar augina tarp dantų akmenis, kurie, kaip žinia, yra kenksmingi. Jis reikalauja, kad administracija įspėtų vartotojus apie tai. Jis tiesiog pamini visą eilę dantų kremų, kurie jo manymu yra nenaudotini.

* **TOKIO**, JAV laivyno bazėje įvyko riaušės, kuriose dalyvavo apie 200 vyrų. Šešiolika iš jų buvo sužeisti. Neramumai prasidėjo, sakoma, iš to, kai keletas vyrų buvo panaudoję narkotikus.

* **KAMBODIJOS** komunistinės gaujos karo veiksmų eigoje sunaikino 200 budistų vienuolynų ir nužudė 40 vienuolių.

* **SANDARA** - Chicagos savaitraštis rengia tradicinę gegužinę liepos 25 d. Bučo daržę, Willow Springs, Ill. Būsianti graži programa ir dovanos lankytojams.

* **NIDA GURECKAITĖ** žuvo automobilio nelaimėje. Į šią nelaimę pateko Algimanto ir Virginijos Gureckų šeima su trimis vaikais.

* **ELENA VOSILIŪNIENĖ**, smuikininko Izidoriaus Vosiliūno žmona, Harvardo universitete gavo humanitarinių mokslų bakalauro laipsnį.

* **JONAS GRIGALIŪNAS** Berlyne filatelijų parodoje, už nepriklausomos Lietuvos pašto ženklų rinkinį gavo aukso ir sidabro medalius.

* **MONGOLŲ KULTŪROS** dienos buvo suruoštos Lietuvoje. Į Vilnių tuo metu buvo atvykę žymesnieji mongolų kultūros veikėjai.

* **PROF. A.SENNAS** Fordhamo universitete liepos 8-9 d. turėjo keturias paskaitas iš lietuvių kalbos istorijos.

* **JAV ATSTOVAS** Gerard Smith deryboms su Sovietų Sąjunga dėl nukleolinių ginklų atsargų aprėžimo, Helsinkyje atskirai susitiko su sovietų užsienio reikalų ministerio pavaduotoju Vladimiru Semenu. Šių derybų eigoje šis susitikimas, kurs užtruko valandą ir 45 minutes, laikomas itin reikšmingu. Sakoma, jog šiuo susitikimu baigtas penktasis derybų rundas. Susidaro įspūdis, jog abi šalys nori susitarimo.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PIRMAS IR GERIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJE

NAUJIENOS turi savo korespondentus kiekvienoje didesneje Amerikos lietuvių kolonijoje ir įvairiose Europos bei Pietų Amerikos valstybėse.

NAUJIENŲ prenumerata yra tokia: Chicagoje ir priemiestiuose metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, trims mėnesiams - \$6.00, vienam mėnesiui \$2.00. Kitose JAV vietose metams - \$18.00, pusė metų - \$10.00, trims mėnesiams - \$5.00, vienam mėnesiui - \$1.75. Kanadoje metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui - \$2.00. Užsienioose metams - \$21.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui \$2.50.

NAUJIENAS gausite, jei pasipaite čekį, arba Money Order tokiu adresu:

1739 S. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

KELEIVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Aišku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 66-ius metus. Jį vieni geria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti.

Keleivis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. PRENUMERATA: - METAMS - \$ 7.00.

Užsisakykite KELEIVIO 1971 metų kalendorių.

Jo kaina \$ 1.50.

KELEIVIS
636 East Broadway
South Boston, Mass. 02127

DIRVA

TAUTINĖS
MINTIES
LAIKRAŠTIS

Isteigtas 1915

6907 SUPERIOR AVENUE CLEVELAND, OHIO, 44103

Gausiai iliustruotas laikraštis, einas 2 kartu į savaitę Trečiadieniais ir penktadieniais

Prenumeratos kaina metams—\$13.00, pusė metų—\$7.00
Susipažinimui—2 savaites siunčiame nemokamai

— Leidžia —

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija Viltis

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street
Telef.: GRoovehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Tel. 296-2244

SHALINS

(SHALINSKAS)

Funeral Home

84-02 Jamaica Ave.
prie Forest P'way stoties
WOODHAVEN, N.Y. 11421

Garbingai aptarnauja
laidotuviams
Koplyčios
visose miesto dalyse

F. W. SHALINS ir
J. B. SHALINS